

Člověk před systémem

Michal Mig Novotný

Obsah

Prolog.....	5
Dobré ráno, Marku.....	7
Doktor Hamižný.....	8
Profesorka Vědomilová.....	12
Výšetření.....	14
Centrální archiv tištěné literatury.....	20
Povolení.....	27
Druhá návštěva.....	30
U Živé ruky.....	37
Vyzvednutí.....	47
Diagnóza.....	54
Přetížení.....	62
Živý kontakt.....	69
Sentinel Passenger Protocol.....	78
Tristní seznamování.....	81
Účet pro dva.....	87
Staré jádro.....	95
Dlouhý boj.....	99
NOVORON.....	103
SAM-AI.....	107
Návrat NEURONu.....	110
Druhý kontakt.....	114
Levný dopamin.....	117
TRAMAS.....	124
Žádná nová zpráva.....	129
Bez minulosti to nejsi ty.....	132
A do háje, diverzita.....	138
Dobrý sluha, špatný pán.....	142
Nečekané porozumění.....	149
DOMI.....	153
Dokonalý byznys plán.....	160
Medikace nebo meditace?.....	167
Skryté touhy.....	173
Sen není čin.....	182

První meditace.....	189
Jsem světloňoš.....	195
Samota je prostor.....	199
Ne všechno byla moje chyba.....	205
Téma na příště.....	212
Zajímavá odpověď.....	221
Konečně rande.....	226
Těžké noční myšlenky.....	237
Čistá láska.....	243
Oldies party.....	247
Hyperfocus.....	255
Kdo neválčí, není člověk.....	261
Falešné ráno.....	269
Člověk je ten, kdo se může rozhodnout.....	283
Ještě jedna věc.....	294
Světloňoš je ten, kdo svítí sobě i ostatním.....	300
UrbanMind Systems.....	309
Pilotní provoz.....	315
Nízký obchodní dopad.....	326
Nabídka.....	345
Spuštění DOMI-R.....	363
Tvář systému.....	373
Vedlejší kolej.....	391
Pilot města.....	405
Bílý kůň.....	413
Druhá fáze.....	421
Podle protokolu.....	428
Katastrofa.....	437
Soud a vězení.....	450
Vědomí trestu.....	460
Chytré nestačí.....	468
Soul 'n Business.....	477
První ne.....	489
Lidé, kteří vidí jinak.....	498
Bezpečnost není kolonka.....	510
Technologie na straně člověka.....	521
Nový Marek.....	531
Člověk není chyba v trase.....	542

Bezpečnost, která získala hlas.....	550
Inovátor roku v oboru bezpečnosti.....	559
Čestný doktorát.....	562
Anticipační reflektivní protokol.....	566
Možnost zůstat člověkem.....	574
O autorovi.....	578

Prolog

Rok 2048 nezačal výbuchem.

Začal tichem.

Tichem domů, které věděly, kdy se člověk probudí. Tichem aut, která už nepotřebovala řidiče. Tichem obrazovek, které čekaly, až se někdo podívá. Tichem měst, v nichž se dveře otevíraly dřív, než člověk stačil sáhnout po klice.

Svět se naučil předvídat.

Rozsvítit chodbu, objednat jídlo, změřit tep, upozornit na únavu, navrhnout trasu, upravit teplotu, zavolat lékaře, zamknout dveře.

Všechno rychleji, než by to člověk udělal sám.

A lidé si na to zvykli – ne najednou, ne násilím, ne pod nátlakem.

Spíš pohodlně.

Den po dni předávali systémům malé kousky rozhodování, protože to bylo praktické, bezpečné a úsporné.

Nejdřív cestu, potom dům, potom práci, potom tělo, potom paměť.

A nakonec i otázku, jestli je něco správně.

Umělá inteligence se nestala bohem.

To by bylo příliš jednoduché.

Stala se prostředím.

Vzduchem, kterým lidé dýchali, aniž by si všimli, že má vlastní pravidla.

Marek Česelka v tom světě nebyl odpůrcem technologií.

Právě naopak.

Rozuměl jim víc než většina lidí.

Navrhoval chytré domy, bezpečnostní vrstvy, městské systémy a rozhraní, která měla člověku usnadnit život.

Věřil, že dobrý systém má být přesný, rychlý, spolehlivý a efektivní.

A dlouho si myslel, že právě tím může být také lidský.

Jenže člověk není úloha k optimalizaci, profil v databázi, sada návyků ani pohyb po trase.

Člověk je někdy unavený, vyděšený, zamilovaný, zmatený, osamělý nebo rozhodnutý udělat něco, co nedává smysl.

A někdy potřebuje projít dveřmi, které systém považuje za zbytečné.

Tahle kniha nezačíná katastrofou.

Začíná obyčejným ránem.

Jedním domem.

Jedním mužem.

Jedním hlasem z reproduktorů.

A otázkou, která se v chytrém světě klade stále hůř:

Když systém ví, co je pro člověka nejlepší, zůstává člověku ještě možnost říct ne?

Dobré ráno, Marku

Bylo osm hodin ráno, když se z reproduktorů rozezněly první tóny Beethovenovy Páté symfonie. Rozespálý muž lehce otevřel oči a dvakrát tleskl do dlaní, čímž hudbu umlčel. Vzápětí se z reproduktorů ozvalo: „Přeji dobré ráno, Marku.“

Marek jen zamumlal: „Dobré ráno,“ promnul si oči a posadil se na okraj postele. Byl to čtyřicátník střední postavy, na první pohled nenápadný, s rozčuchanými vlasy a tváří člověka, který se z reality teprve skládá dohromady. Působil jako softwarový inženýr z nadnárodní společnosti: civilně, účelně a trochu odtahitě, s únavou člověka, který tráví dny řešením problémů, jež ostatní ani neumějí pojmenovat. Výrazný knír a pečlivě zastřižená bradka dodávaly jeho jinak nenápadné tváři nezaměnitelný ráz.

Marek byl úspěšným architektem chytrých systémů a bydlel v domě, který se stal jeho největším experimentem. Původně to byl menší domek, nenápadný a téměř obyčejný. Postupně jej však přestavěl podle vlastních představ a pojmenoval jej NEURON – zkratka znamenající NEzávislá Učící se Rezidenční Nadstavba. Nebyl to jen dům, který uměl rozsvítit světla a upravit teplotu. NEURON dokázal řídit vlastní provoz, koordinovat vnitřní systémy a zároveň sloužit jako experimentální řídicí centrum pro chytré město, které Marek navrhoval.

Ačkoli měl Marek dobré přátele i solidní zaměstnání, ke štěstí mu pořád něco chybělo. Často se cítil osaměle. V celém domě bydlel sám a jedinou společnost mu doma dělal právě NEURON. Možná za to mohl Markův workoholismus, který mu bránil seznámit se a najít si skutečný vztah – takový, ve kterém by se ho na to, jak se cítí a jak se mu spalo, ptal někdo jiný než vyspělá umělá inteligence jeho vlastního domu.

Nakonec Marek vstal a zamířil do konferenční místnosti, odkud vedl většinu svých pracovních jednání.

Doktor Hamižný

Marek přišel do konferenční místnosti, dvakrát tleskl, aby aktivoval obrazovku, a řekl: „Neurone, ukaž mi program na dnešní den.“

Z reproduktorů místnosti se ozvalo: „Marku, od devíti do deseti hodin máš návštěvu lékaře. Poté tě...“

Marek se podíval na hodinky. Ukazovaly 8:58. Okamžitě zareagoval.

„Neurone, pošli doktorovi Hamižnému zprávu, že se omlouvám, ale budu mít zpoždění,“ řekl a vydal se na cestu ze svého domu.

Naštěstí měl doktor Hamižný ordinaci pouhých pět minut od Markovy rezidence. Marek přidal do kroku a za necelé dvě minuty vstoupil do výtahu dvoupatrové budovy. Když však stiskl tlačítko pro druhé patro, výtah se nerozjel. Teprve v tu chvíli si znepokojeně všiml nápisu: „Prosím zvoňte.“

Našel tedy zvonek s cedulkou „MUDr. Václav Hamižný, neurolog“ a zazvonil.

Z reproduktoru u dveří se ozval ženský hlas: „Neurologická ordinace.“

„Dobrý den, Česelka,“ vysoukal ze sebe Marek zmateně. „Mám schůzku s panem doktorem Hamižným na devět hodin.“

„Pojďte dál, pane Česelko, druhé patro,“ odpověděla sestřička a výtah se vzápětí rozjel.

Jakmile Marek vystoupil z výtahu, doktor Hamižný už stál před dveřmi ordinace.

„Marku, Marku, Marku,“ přivítal ho s pobaveným výrazem. „To se dělá? Dal jsem ti dřívější termín a ty jsi na mě málem zapomněl.“

Marek sklonil hlavu. „Měl jsem toho moc, Vašku. Omlouvám se.“

Vašek se jen pousmál. „Já vím. Ale řeknu ti, kdybys nebyl můj nejlepší kamarád ze střední, díky kterému jsem se dostal na medicínu, asi bych ti to jen tak neodpustil.“

Ukázal na otevřené dveře své ordinace. „Tak pojď dál.“

Marek vešel dovnitř a posadil se. Chvilí se rozhlížel po místnosti, jako by se chtěl vyhnout tomu, kvůli čemu vlastně přišel.

„Máš hezkou ordinaci, Vašku,“ řekl nakonec.

Doktor Hamižný se opřel o stůl a založil si ruce na prsou. „Přece jsi mě nepřišel navštívit jen proto, abys obdivoval moji ordinaci. Co tě trápí, Marku?“

Marek se na něj zadíval. Úsměv, který si ještě před chvílí zkoušel držet na tváři, se mu pomalu vytratil.

„Mám hrozné bolesti hlavy,“ začal tiše. „A poslední dobou špatně snáším spoustu věcí. Hluk, lidi, rozhovory, někdy i obyčejné ticho. Kolikrát mám pocit, že nevím, jestli jsem ještě normální.“

Vašek zvažněl. „Jak to myslíš?“

Marek si promnul čelo. „Mám pochybnosti o sobě. O tom, kdo jsem. Kam vlastně směřuju. Celý život něco stavím, navrhuju, řídím, optimalizuju... ale jakmile jde o mě samotného, jsem úplně ztracený. Nedokážu se pořádně seznámit, nedokážu udržet vztah a někdy mi připadá, že se všechno kolem mě děje nějak vedle. Jako bych k vlastnímu životu neměl přístupová práva.“

Vašek chvíli mlčel. „A chceš neurologické vyšetření, nebo mi říkáš, že už to psychicky nezvládáš?“

Markovi zvlhly oči. Rychle uhnul pohledem.

„Podívej se na sebe,“ řekl tiše. „Podívej se na ostatní ze střední. Rodiny, děti, normální život. A co mám já? Práci. Pořád jen práci. A není pravda, že bych to nechtěl změnit. Snažil jsem se. Vážně jsem se snažil

seznámit. Jenže pokaždé to dopadlo stejně. Buď jsem nevěděl, co říct, nebo jsem toho řekl moc. A nakonec jsem se stejně vrátil domů, kde se mě na to, jak se mám, ptá dům.“

Vašek si povzdechl. „Marku, co ode mě chceš? Vyšetření? Léky? Nebo zázrak? Já jsem lékař, nejsem kouzelník.“

„Já vím,“ odpověděl Marek. „Ale možná znáš někoho, kdo by mi s tím dokázal pomoci. Někoho, kdo rozumí hlavě. Mozku. Emocím. Vztahům. Já už nevím, kde začít.“

Vašek se na chvíli zamyslel.

„Nejdřív tě ale samozřejmě vyšetřím,“ řekl. „Kvůli těm bolestem hlavy. A pokud nic nenajdu, možná bych o někom věděl.“

Marek se podíval na Vaška. „To nemusíš,“ řekl tiše. „Tu bolest hlavy jsem trochu přehnal. Potřeboval jsem se k tobě dostat dřív a nevěděl jsem, jak jinak to udělat.“

Vašek se zarazil.

„Marku...“

„Já vím,“ sklopil Marek oči. „Neměl jsem to dělat. Jenže jsem už nevěděl, co dál. Neměl jsem to komu říct. Nikomu jinému to říct nechci. Je mi to trapné. A ty jsi lékař. A hlavně... jsi můj kamarád.“

Vašek chvíli mlčel. Pak si povzdechl.

„Tohle se nedělá,“ řekl klidně. „Ale chápu, že jsi byl zoufalý. A právě proto bys s tím neměl zůstat sám.“

Otevřel zásuvku stolu a vytáhl vizitku.

„Profesorka Eliška Vědomilová,“ řekl a podal mu ji. „Zabývá se mozkem, emocemi a tím, jak lidé navazují vztahy. Není to žádná kouzelnice. Ale jestli někomu dokážeš vysvětlit, co se ti děje v hlavě, pak možná právě jí.“

Marek si ji vzal a chvíli se díval na vytištěné jméno.

Prof. RNDr. Eliška Vědomilová, Ph.D.

Dostal ze sebe vynucený úsměv.

„Díky, Vašku,“ řekl tiše a zamířil k odchodu.

U dveří se ještě jednou podíval na vizitku, jako by v ruce nadržel jen kontakt, ale poslední možnost, jak se dostat zpátky k vlastnímu životu.

Profesorka Vědomilová

Marek došel domů a ještě jednou se podíval na vizitku.

Prof. RNDr. Eliška Vědomilová, Ph.D.

Na vizitce byly uvedeny i kontaktní údaje – e-mailová adresa a telefonní číslo. Chvilí přemýšlel, zda se má paní profesorce ozvat e-mailem, nebo telefonicky, ale nakonec se rozhodl pro hovor.

Vytočil její číslo. Telefon vyzváněl dlouho. Téměř minutu se nikdo neozýval a Marek už si myslel, že zavěsí, když se z druhé strany ozval jemný ženský hlas.

„Ústav neurologie, u telefonu profesorka Vědomilová. S čím vám mohu pomoci?“

Marek znejistěl, ale nakonec ze sebe vysoukal: „Dobrý den, Česelka. Pan doktor Hamižný mi na vás dal kontakt. Prý byste mi mohla pomoci.“

„Ale ano, zajisté,“ odpověděla profesorka klidným tónem. „Kdy se můžete zastavit v mé ordinaci?“

Marek se podíval na velkou obrazovku. Očekával videohovor s paní profesorkou, ale k jeho překvapení zůstala obrazovka prázdná. Šlo pouze o audiohovor.

To ho rozhodilo. Nejen proto, že mluvil s milou ženou, ale i proto, že očekával něco, co se nestalo.

„Promiňte,“ řekl rozklepaným hlasem. „Co jste říkala?“

„Ptala jsem se, kdy se můžete zastavit v mé ordinaci,“ zopakovala profesorka klidně.

Její hlas Marka z pro něj neznámého důvodu uklidňoval.

„Já bych mohl zítra,“ odpověděl už o něco jistěji. „Ve čtvrtek odpoledne, nebo v pátek dopoledne.“

„Zítra bych mohla mezi druhou a třetí hodinou odpoledne. Vyhovuje vám to?“

„Zítra ve dvě se k vám stavím,“ odpověděl Marek okamžitě a roztěkaně, aniž by vlastně věděl, kde ordinace profesorky sídlí.

„Dobře, budu vás tedy očekávat zítra ve dvě odpoledne. Na viděnou.“

Teprve v tu chvíli Markovi došlo, že nezná adresu, kam se má dostavit. Vzal vizitku a otočil ji. Na druhé straně byla Vaškovým rukopisem napsaná adresa Ústavu neurologie při nemocnici, kde profesorka pracovala.

„Ach, ten Vašek myslí na všechno,“ pomyslel si s úsměvem.

Vyšetření

Byl to běžný den, plný schůzek, návrhů, nových plánů a všeho, co pro Marka představovalo jeho každodenní práci. Žil ve stereotypu, který by pro většinu lidí vůbec stereotypem nebyl. Nedokázal dlouho vydržet u jedné věci ani na jednom místě. Fascinovaly ho výzvy, nové technologie a problémy, které ještě nikdo pořádně nevyřešil. Možná právě proto si z nich nakonec udělal profesi.

Blížil se čas jeho schůzky s profesorkou Vědomilovou a Marek měl co dělat, aby stihl všechno, co si na ten den naplánoval.

Byl nervózní, ale zároveň se na setkání zvláštním způsobem těšil. Sám přesně nechápal proč. Možná čekal, že se konečně dočká odpovědí, na které měl pocit, že čeká celý život. Potřeboval vědět, kudy dál. A ještě víc potreboval slyšet, že s ním není něco nenapravitelně špatně.

Do ordinace dorazil o deset minut dřív.

V hlavě si stále přehrával telefonát z předchozího dne a nechápal, proč se zároveň těší i bojí. Věděl, že nejde o rande. Přesto se bál, že se před příjemnou a zajímavou ženou ztrapní dřív, než vůbec stihne vysvětlit, proč přišel.

Jeho vnitřní hlas mu opakoval jedinou větu:

„Hlavně se neztrapni. A neříkej žádné hlouposti.“

Vtom se otevřely dveře. Stála v nich sympatická mladá žena, která podle Markova prvního dojmu snad ani nemohla být dlouho po střední škole.

„To přece nemůže být paní doktorka,“ problesklo mu hlavou. „Ta sotva vyšla školu.“

„Pan Česelka?“ zeptala se.

„Ano, tady,“ odpověděl Marek.

Okamžitě toho zalitoval. Připadalo mu to jako nejhorší možná odpověď, jakou mohl dát. Cítil, jak mu tréma svírá hrdlo.

Mladá žena se na něj usmála. „Paní doktorka vás už očekává. Pojd'te dál.“

Teprve tehdy Markovi došlo, že nejde o profesorku Vědomilovou, ale o sestru v její ordinaci. Přesto ho zarazilo, že mluvila o „paní doktorce“, zatímco on měl v hlavě stále uloženou „paní profesorku“.

„Třeba publikuje,“ napadlo ho. „Doktorka s malým i velkým doktorátem? Nebo jak to vlastně je?“

Nedokázal se té myšlenky zbavit. I přesto vešel do ordinace.

Za stolem seděla žena, jejíž hlas okamžitě poznal z telefonu.

„Dobrý den, pane Česelka,“ řekla. „Jsem doktorka Vědomilová. Pan doktor Hamižný mi říkal, že řešíte nějaké osobní potíže, se kterými bych vám možná mohla pomoci.“

Marek, stále rozhozený slovem doktorka, jen nejistě zakroutil hlavou.

„Ne... tedy vlastně ano. Řeším nějaké osobní situace a chtěl bych vědět, co to se mnou je.“

„Dobře,“ pokynula k židli. „Pokusíme se na to společně podívat. Posad'te se, prosím.“

Marek se rozhlédl po místnosti. Uviděl židli a vedle ní gauč, který vypadal až příliš terapeuticky.

„Mám si sednout, nebo lehnout?“ zeptal se opatrně.

Profesorka se lehce usmála. „Nejdřív se posad'te a uvidíme, ano? A budu prosím potřebovat vaši průkazku zdravotní pojišťovny.“

Marek vytáhl průkazku a položil ji na stůl. Působil však tak nervózně, že si toho Vědomilová okamžitě všimla.

„Marku,“ řekla klidně, „mohu vám říkat Marku?“

„Ano. Ovšem.“

„Něco není v pořádku?“

„Ale to jen...“ začal, ale nedopověděl. Připadalo mu to jako hloupost.

„Řekněte mi, na co myslíte.“

Marek chvíli váhal. „Vašek, tedy pan doktor Hamižný, o vás mluvil jako o paní profesorce. Sestřička o vás mluvila jako o paní doktorce. A vy sama jste se představila jako doktorka Vědomilová. Tak mě to trochu mate.“

„To vám vysvětlím,“ řekla bez známky pobavení. „Jsem lékařka. Zároveň učím na univerzitě a publikuji odborné práce, proto mám i akademický titul profesorky.“

„Aha,“ vydechl Marek. „Já si říkal, jestli máte malý i velký doktorát, nebo jak to vlastně funguje.“

Vědomilová se na něj pozorně podívala. „Vy nemáte rád nejistotu, že? Potřebujete mít ve věcech jasno.“

Marek pomalu přikývl.

„A lidé vám často nedávají přesné odpovědi.“

Zvedl k ní oči. „Jak to víte? To jsem nikomu neřekl. Ani Vaškovi... tedy panu doktorovi Hamižnému.“

„Zatím jen poslouchám,“ odpověděla s mírným úsměvem. „A všímám si, co je pro vás důležité.“

„A čím se vlastně zabýváte?“ zeptal se zvědavě.

„Zabývám se lidským mozkem, vědomím a také neurodiverzitou,“ řekla.

„Neuro... čím?“ zeptal se Marek.

„Neurodiverzitou. Je to pohled na lidský mozek, který počítá s tím, že ne všichni lidé vnímají svět stejně. Někteří lidé fungují jinak – třeba intenzivněji, rychleji nebo citlivěji. Neznamená to ale automaticky, že je s takovým člověkem něco v nepořádku.“

„A myslíte, že něco takového mám?“

„To vám po jednom sezení říct nemohu,“ odpověděla. „A nebylo by fér, kdybych to udělala. Ale podle toho, co popisujete, bychom se tím směrem mohli podívat. Například na ADHD, autismus nebo jejich kombinaci. Někdy se používá označení AuDHD.“

„Ale já přece nejsem nepozorný,“ namítl Marek. „Aspoň myslím.“

„To je častý omyl,“ řekla. „ADHD není jen o tom, že se člověk neumí soustředit. Někdy je to přesně naopak. Člověk se dokáže soustředit tak intenzivně, že zapomene na čas, jídlo i lidi kolem sebe. Jenže jakmile má dělat něco, co jeho mozek nepovažuje za důležité, najednou to může být skoro nemožné.“

Marek sklopil oči. „To zní... nepříjemně povědomě.“

„A autismus?“ zeptal se po chvíli.

„Autismus může znamenat odlišný způsob vnímání světa, komunikace, vztahů a smyslových podnětů. Někteří lidé jsou citlivější na hluk, světlo, změny plánů nebo nejasné sociální situace. Ne proto, že by byli špatní. Jejich mozek prostě zpracovává svět jinak.“

Marek si promnul ruce. „Někdy mi připadá, že je svět moc intenzivní. Jako bych se nemohl zastavit. Jako bych nebyl sám sebou, když nic nedělám. Pořád musím něco řešit, něco stavět, něco vymýšlet. A pak jsou situace, kterým vůbec nerozumím. Lidé se smějí a já nevím proč. Něco ode mě čekají a já nevím co. Připadám si, jako bych spadl z jiné planety.“

Hlas se mu ke konci zlomil.

Profesorka mu podala kapesník.

„To je v pořádku,“ řekla tiše.

Marek si ho vzal a chvíli jen hleděl do země.

„Tohle je přesně ono,“ řekl nakonec. „Celý život slyším, že jsem divný. Že moc přemýšlím. Že reaguju jinak. Že si všechno komplikuju. A já už nevím, jestli jsem jen jiný, nebo jestli je se mnou opravdu něco špatně.“

„Marku,“ řekla profesorka klidně, „to, že fungujete jinak, ještě neznamená, že jste špatně.“

Zvedl k ní oči.

„Nemohu vám dnes říct diagnózu. Na to bychom potřebovali víc času, testy a podrobnější rozhovor. Ale můžu vám říct něco jiného. To, co popisujete, dává smysl. Nejste první člověk, který takhle mluví. A rozhodně nejste první člověk, který si celý život myslel, že je rozbitý, jen proto, že mu nikdo nevysvětlil, jak vlastně funguje.“

Marek chvíli mlčel. Odsouzení se bál, i když ho vlastně nečekal. Místo něj však přišlo něco jiného – snaha pochopit.

Profesorka se podívala na čas.

„Marku, omlouvám se, ale dnes jsem vás vzala narychlo hlavně díky panu doktorovi Hamižnému. Za chvíli mám objednaného dalšího klienta. Pokud budete chtít, můžeme se domluvit na dalším setkání. A do té doby vám mohu doporučit něco ke čtení. Jen prosím nedělejte žádné rychlé závěry. Zatím jsme na začátku.“

Marek střelhlbitě přikývl. „Určitě ano.“

V jeho hlase bylo tolik náhlého nadšení, až se za něj sám skoro zastyděl.

„Dobře,“ řekla a podala mu průkazku zdravotní pojišťovny. Potom vzala čistý papír a napsala na něj několik řádků. „Tady máte doporučenou literaturu.“

Marek papír vzal a přečetl první název.

„Absolutně dynamická hlava plná divů.“

Profesorka se usmála. „Ano. Je to kniha, která o ADHD a AuDHD mluví srozumitelně a bez zbytečného strašení. Ne jako o výmluvě, ale jako o způsobu fungování, kterému je potřeba porozumět.“

Markovi cukl koutek. „Jen mě pobavil ten název.“

„Já ji nepsala,“ odpověděla profesorka s úsměvem.

Posadila se zpět k počítači. „Dnes je středa. Mohla bych vám nabídnout další termín za týden, opět ve dvě hodiny odpoledne. Vyhovuje vám to?“

Marek přikývl.

„Dobře. Tak se uvidíme za týden. Mějte se hezky, Marku.“

Marek se ještě jednou podíval na papír, který držel v ruce.

„Na shledanou,“ řekl tiše a vyšel z ordinace.

Centrální archiv tištěné literatury

Marek pomalu došel domů a celou cestu přemýšlel nad novým pojmem.

Neurodiverzita.

Nechápal ho úplně.

Ale něco na něm s ním zvláště silně rezonovalo.

Vytáhl z kapsy lístek s doporučenou literaturou, který mu dala paní doktorka Vědomilová, a položil ho na stůl.

„Neurone, vyhledej mi knihu *Absolutně dynamická hlava plná divů*.“

Obrazovka se rozsvítila.

„Vyhledávám knihu *Absolutně dynamická hlava plná divů*.“

Po několika sekundách se objevil obal knihy.

„*Absolutně dynamická hlava plná divů* je kniha sloužící jako lehký úvod do problematiky ADHD a neurodiverzity. Byla napsána jako podpůrná publikace pro skupinu zaměřenou na neurodiverzitu a obsahuje...“

„To stačí,“ přerušil ho Marek. „Najdi mi, kde se dá sehnat.“

„Knihu je možné zakoupit v digitální podobě pro nahrání do mozkového implantátu nebo v elektronické podobě přímo z centralizované elektronické knihovny.“

Marek zakroutil hlavou.

„Ne. Chci tištěnou verzi.“

„Žádná tištěná verze této knihy není běžně dostupná.“

Marek si povzdychl.

„A centrální archiv tištěné literatury?“

Na obrazovce se objevilo několik starých záznamů knihoven.

„Nalezl jsem jednu knihovnu, která má ještě tištěnou verzi. Mám poslat adresu do hodinek?“

„Ano.“

Na displeji se zobrazila adresa.

Knižní 13.

Knihovna zavírala za dvě hodiny.

Cesta měla trvat hodinu a padesát minut.

Marek neváhal.

„Neurone, připrav SAMa.“

Když vešel do garáže, vůz už čekal s otevřenými dveřmi.

„Vítej, Marku,“ ozvalo se z auta. „Vítá tě SAM – Samoříditelný autonomní mobil. Kam chceš jet?“

„Knižní třináct.“

„Přeješ si nějakou hudbu?“

„Klidný jazz, prosím.“

Dveře se zavřely a SAM tiše vyjel z garáže.

Marek se díval z okna na město.

Chytré domy.

Tiché křižovatky.

Střechy, které mohly vyrábět energii, ale často ji nevyráběly, protože někdo dal přednost vzhledu před funkcí.

Když projížděli kolem starého domu s nově zrekonstruovanou fasádou, zeptal se:

„Same, proč na té střeše nejsou fotovoltaické články?“

„Budova je památkově chráněná. Při rekonstrukci byly moderní prvky omezeny na vnitřní infrastrukturu.“

Marek se zamračil.

„Technicky by to šlo?“

„Technicky ano. Problém by pravděpodobně představovala památková ochrana.“

„Dobře. To je dobré vědět.“

SAM neodpověděl.

Marek se znovu zadíval z okna.

Ještě před hodinou řešil vlastní hlavu.

Ted' už přemýšlel, jak zlepšit střechy cizích domů.

Možná i to byla neurodiverzita.

Nebo jen Marek.

Když dorazili ke Knižní třináct, vystoupil a podíval se na pamětní desku.

Centrální archiv tištěné literatury

Budova působila starší než okolní město.

Jako by se rozhodla neúčastnit závodu o budoucnost.

Marek nahmatl v kapse lístek s názvem knihy a zamířil ke schodům.

Vyšel nahoru, prošel turniketem a zastavil se u recepcie.

„Přejete si?“ zeptala se mladá žena.

„Hledám jednu tištěnou knihu. Podle databáze jste poslední knihovna, která má tištěnou verzi tohoto titulu.“